

GENİŞ AÇI

Keyif - Dosta borç vermek - Sını deterjan Fotoğrafik ışık

Op.Dr. Hilmi OR
Göz Hekimi

Tüm dünyada dönemsel olarak insanları yoğun bir şekilde etkileyen olaylar, hatta olay silsileleri oluyor. Ama tarihe bakınca, hemen her dönemde bunların olduğunu, bazılarının tarihe yazılacak kadar bile değer kazanmadığını görebiliyoruz. Yaşam bu şekli ile bakınca, büyük olaylar ve değişimlerden değil, küçük gündel yaşantı ve keyiflerden oluşuyor. Kendi küçük ama bize has dünyamızdaki gezintilerden birine daha çıkalım bu yazıda...

Madem keyif üzerine ve keyifle başlıyoruz, en sevdiğim fıkralardan birini paylaşayım:

Biraz da gülelim: Nezaket üzerine...

Bundan 100 sene kadar önce çok kibar bir hanım hamile

kalır. Hamilelik normal sürecinde devam eder. 3 ay, 6 ay, 7 ay, 8 ay, 9 ay, 9 ay 10 gün... Doğum olmaz. 10 ay, 11 ay, 12 ay doğum olmaz. Artık hekimler hastanın doğurmamasına alışır. 2 sene, 3 sene, 5 sene, 10 sene geçer. Halen doğum olmamıştır ve hamilelik devam etmektedir. 20 sene, 30 sene, 50 sene, 80 sene derken...Bu arada tıbbi teknoloji ilerler. Hekimler "İçeride ne oluyor? Bir bakalım" derler. Bir endoskop ile karnın içine girip bakarlar: İki ak sakallı dede birbirlerine karşılıklı olarak şunu söylemektedir: "Siz önden buyurun." "Siz önden buyurun."

Yaşam tabii her zaman keyiflerden oluşmuyor. İyilik yapmak isterken olumsuz sonuçlara ulaşabiliyor. O zaman dünya için küçük ama birey için büyük olabilecek bir problem ile devam edelim:

Dosta borç vermek: Hem para hem de dostun kaybı?

Herkesin dönemsel olarak maddi problemleri olabilir. Bu durumda legal yollardan para verebilecek yerler banka v.b. sistemlerdir. Gerçi on-

lar da kredibiliteniz varsa (yani zaten yeterince paranız veya nakit olmayan maddi olanaklarınız varsa) kredi verirler. O zaman başvurulabilecek en yakın kişiler yakınlarımız ve dostlarımızdır. Acaba bizden bir dostumuz borç istediğinde ona borç vermeli miyiz?

Borç veren kişi kısa süreli ve ödeyebileceği bir borç almışsa, zamanında öder. Ve bu durum unutulur.

Hatta bazen –karşılıklı dayanışmayı artırdığı için- dostluğu pekiştirebilir.

Ama eğer borcu alan kişi, geri ödemeyi taahhüt ettiği zaman ödemeyi yapamaz ise... O zaman borcu veren mağdur olur. Kendi ödemeleri ak-

samaya başlayabilir. Bunun sonucunda borcun geri ödemesi talebi ve kişiler arasında gerilim doğar. Borcu alan kişi zamanında ödeyemeyince utandığı için, borcu aldığı kişiyi arayamaz hale gelir. Borcu geri ödeme süresi uzadıkça ilişki zayıflar, hatta belki de kopar. Kişiler/dostlar arasında uzun yıllar boyunca çeşitli kademelerde oluşmuş olan güven, bu olay nedeni ile yok olur.

Dostlar arasındaki borç verme/alma konusunda birçok öneri var.

“Geri ödenmediğinde unutabileceğin miktarlar dışındaki miktarları borç verme.”

“Dostuna, onu kaybetmeyi göze alabileceksen, borç ver.”

Bunların hemen hepsinin deneyimlendiği zaman anlaşılabilirliğini düşünüyorum.

Dostu borç verme yüzünden kaybetmemek için en uygun yöntem, gerçekten maddi açıdan zor durumda ise, direkt değil indirekt maddi yardımlarda bulunmaktır diye düşünüyorum.

Her ne yönü ile olursa olsun, paranın rol oynamaya başladığı insani ilişkiler zayıflıyor, çünkü bir taraf öbür tarafı kullanır hale gelebiliyor.

Hııııı... Kullanmak kelimesi başka konulara çağrışım yapıyor. Kullandığımız bazı alet veya materyallerin tekno-

lojileri ve nasıl kullanılması gerektiği biliniyor mu? Örneğin:

Sıvı bulaşık deterjanı nasıl kullanılmalı?

Bulaşık yıkamak uzun yıllardır insanların yaptıkları bir işlem. Bulaşık yıkarken temizlik için çeşitli malzemeler denendikten sonra sabunlar ve son on yıllarda bulaşık deterjanı kullanılmaya başlandı. Önceleri katı veya pomat kıvamında olan deterjanlar son on yıllarda sıvı deterjan haline geldi.

Bu deterjanların reklamlarını izlediğinizde özellikle bardaklar kurduğu zaman pırıl pırıl ve şeffaf olmakta, hiçbir iz kalmamaktadır.

Bir çok kişi ise, kendisi bu deterjanı kullandığında belirgin derecede iz (kireç ve diğer izler) kaldığını belirtmektedirler.

Peki, o zaman görünenler sadece bir reklam hilesi mi? Kısmen olabilir tabii...☺ Ama reklamdakine benzer görüntülere ulaşılabilir: Deterjan teknolojisini bilmek önem kazanıyor.

Sıvı bulaşık deterjanlarının içinde temizleyici ajanlar yanında, suyun yüzey gerilimini azaltan maddeler var. Bu moleküller sayesinde bulaşık temizlendikten sonra üzerinde kalan suyun yüzey gerilimi düşük kaldığı için, su bir arada kalamıyor ve yerçekimi ile aşağıya doğru iniyor. Uçucu da olan bu maddeler hızla havaya karıştığı için yıkanmış bulaşığın üzerinde de kalmıyor. Bulaşık bu nedenle de hızla kurumuş oluyor.

Bu nedenle bulaşık temizlendikten sonra, üzerinde hiç temizlik maddesi kalmasın diye defalarca durulanırsa bu maddeler ortamdaki uzaklaştırılmış oluyor. O zaman da suyun içinde doğal olarak bulunan kireç ve diğer maddeler kurumuş bulaşık üzerinde leke olarak kalıyor. Bu maddelere benim lise dönemimde “uçucu tensitler” ismi verilirdi. Bugün farklı maddeler kullanılıyor olabilir.

Lekesiz bulaşıklar için -eğer sıvı bulaşık deterjanı kullanılıyor ise- bulaşık temizlendikten sonra

kısa bir durulama ve hemen kurumaya bırakma çok daha uygun bir yöntem...

Sadece teknolojilerdeki yenilikler yaşamımızı değiştirmiyor, yeni türetilen kelimeler de yaşamımızı değiştiriyor.

“Yeni” Türkçemizi tanıyalım. “Kanka - Kanki”

Kanka genellikle gençlerin kullandıkları bir terim: “Kanka” kan kardeşinin kısaltması... Önceleri sadece bu terim vardı. Sonra kızlar da kendi aralarında “kanka” olabildikleri için, onlar kızlar arası kankalığı “kanki” olarak betimlemişler.

Tabii başka kelime ve jestler de oluşmuş. İngilizce’deki “Looser” kelimesinin karşılığı olarak “Ezik” oluşturulmuş. Hatta alınlarının üzerine el parmakları ile karşıdan okunacak şekilde bir L harfi oluşturup, öyle tarif ediyorlarmış. Sonuçta bu da bir sembol ve toplumun genç kesimlerinin dinamiklerini anlamak için sembolü anlayabilmek gerekiyor.

Yaşamın içindeki bu değişimleri yaşamak keyif veriyor. Bize keyif veren başka konular da var. Bunlardan toplumsal olarak en geniş kabul gören yöntemlere sanat ismi veriliyor. Sanat dallarından biri olan fotoğrafın bazı özelliklerini inceleyelim:

Fotoğraf (“ışık çizimi”)

Fotoğrafın kelime anlamı “ışık çizimi”dir. Bu anlamda ışığın yaptığı teknik bir çizim/resim

GENİŞ AÇI

olan fotoğraf, nasıl oluyor da, izlendiğinde keyif veren bir sanat haline gelebiliyor?

Psikolojiden ışık tekniğine, insanların renk algılamasından basım tekniklerine kadar çeşitli etkenler rol oynuyor.

Ben bugün sadece ufak ama ufak olduğu kadar da önemli olan bir konuya değinmek istiyorum. Çünkü bir fotoğrafı benzerlerinden ayıran bir özelliktir fotoğrafik ışıkta çekim yapmak...

"Işık her zaman ışıktır, ne fark eder ki..." diye düşünebiliriz.

Gün ışığı yaklaşık eşit miktarlarda amplitüdü olan ve gökkuşağını oluşturan yedi renkten oluşur. Sabah erken saatlerde ve akşam geç saatlerde ise, sarı ve kırmızı renkler gün ışığı içinde baskın hale gelirler. Işığın renginin değişmesi yanında, ışık tepeden değil, yandan gelmektedir. Şiddeti de azalmıştır. Bu nedenle hem yüzeylerde, hem de arka planlarda sert (siyah, koyu renkli) gölgeler yerine, daha açık renkli, içinde detayların seçilebildiği gölgeler oluşur.

Gözle baktığımızda algıladığımızı daha yakın, gözümüze ve ruhumuza daha fazla hitap eden görüntüler oluşur.

Fotoğraf 1. Duvar dokusu fotoğrafı: Gölgede kalmış olan duvar detayı.

Fotoğraf 2. Duvar dokusu fotoğrafı: Fotoğraf 1'deki duvarın fotoğrafik ışık düşen kısmının duvar detayı.

Ben şahsen ikinci fotoğraftaki fotoğrafik ışık ile ortaya çıkan keyfi tercih ediyorum. Ya siz?

Fotoğraf 3. Fotoğrafik ışık sayesinde, Edirne'deki bu köprü'nün altındaki ayakların yan duvarlarında altın rengi bir ışık oluşurken, diğer yerlerdeki detaylar - gölgeler sert olmadığı için- seçilebiliyor.

Fotoğraf 4. Fotoğrafik ışık sayesinde, fotoğraf 3'teki köprü'nün üzerinde hem mimari detaylar hem de yürüyen kişilerin detayları - gölgeler sert olmadığı için- seçilebiliyor.

Fotoğraf 3 ve 4'te görüntülenen köprü Edirne'de Osmanlı döneminden kalma bir köprüdür. Bugün zabıta veya iç gümrük noktası olarak niteleyebileceğimiz sütunlu yerde, dev-

let görevlilerinin geçen insan ve taşıtları, taşıtların içindeki malları kontrol etmekteydiler. Benzer noktalar sadece güvenlik için değil, harç alma, geçen malları kontrol etme amaçlı da kullanılıyormuş.

Fotoğraf 5. Fotoğrafik ışık sayesinde metruk fabrikanın detaylarındaki renkler ortaya çıkıyor. Konu güzel veya iç açıcı olmasa da, görüntü ışığın ortaya çıkardığı renkler ve gölgedeki detaylar ile keyifle izlenir hale geliyor.

Fotoğraf 6. Fotoğrafik ışık saati yaklaşık. Işık yan yatmış, gölgeler uzun... (Gerçi kışın öğlene yakın saatlerde bazen böyle olabilir.) Ama göğün maviliği yanında, balonlar ve keten helvası üzerindeki yanal ışık sayesinde renk cümbüşü oluşuyor. Gölge halleri kısmen derin (koyu) olması ise, renklerin arka plan önünde iyi bir kontrast ile daha da belirgin hale gelmesi sağlanıyor.

Günlük yaşamın küçük keyiflerinden yola çıkıp, sıvı deterjanın teknik olarak nasıl kullanılması gerektiğine, "Yeni Türkçe" mizden fotoğraftaki "fotoğrafik ışık" özelliğine kadar farklı konuları paylaştık. Yaşam çok kısa, nice güzel ve keyifli konuyu daha yaşamımıza sığdırmak dileği ile... 📸